

Jaarverslag Open State Foundation 2013

---

*Open State Foundation
Tolhuisweg 2
1031 CL Amsterdam
Tel: 020-308-0567
Email: contact@openstate.eu - @OpenStateEU*

Een gezonde democratie kan niet zonder geïnformeerde burgers. De overheid weet veel, zo niet alles, over ons. Tegelijkertijd beschikt de overheid over een enorme bak informatie die van enorme maatschappelijke en economische betekenis is voor de samenleving. Het wordt tijd dat burgers weer baas worden over eigen data en dat de overheid informatie die met publieke middelen is verkregen als open data teruggeeft aan de maatschappij.

Ons pleidooi voor meer digitale transparantie is urgent. Een gezonde democratie kan niet zonder goed geïnformeerde burgers. Zij verlenen tenslotte legitimiteit aan volksvertegenwoordigers en zorgen ervoor dat overheidsinstanties zich gecontroleerd weten. In een land waar weinig transparantie is, kunnen burgers geen goed zicht krijgen op de werking van de overheid. Laat staan dat zij als actieve burgers volwaardig kunnen participeren in het publieke domein.

Terwijl de overheid bijna alles weet over haar burgers, krijgt de burger van diezelfde overheid maar weinig informatie. De overheid en de semipublieke sector beschikken over grote hoeveelheden gegevens die betaald zijn met publieke middelen. Wanneer die gegevens beschikbaar en toegankelijk worden als open data kan dat de samenleving een enorm maatschappelijk en economisch rendement opleveren.

We moeten in Nederland vaart gaan maken met het openbaar maken van overheidsinformatie en open data. Dit verbetert niet alleen transparantie en de kwaliteit van besluitvorming, maar zorgt ook voor meer efficiënte publieke dienstverlening. Daarnaast levert het ontsluiten van overheidsinformatie ook economisch en maatschappelijk rendement op. Geef ons onze data want de scheve relatie die burgers en overheid met elkaar hebben moet hoognodig worden hersteld.

Nederland

Terwijl dagelijks het belang voor transparantie en openheid toeneemt, gaat het proces voor het ontsluiten van overheidsinformatie als open data in Nederland bijzonder traag. Er zijn grote discrepanties tussen departementen, de rijksoverheid en decentrale overheden. Dit blijkt uit onderzoek van Open State in 2013 naar het ontsluiten van open data bij verschillende overheden. Wat opviel was dat van de bijna 5900 datasets op data.overheid.nl meer dan 90% bestaat uit geodata. Dat is niet verbazingwekkend, gezien de herkomst van de verplichting via de Inspire-richtlijn uit 2007. Verplichting en deadlines werken. Dat zien we ook in landen als de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk.

Datasets van de ministeries met de grootste uitgaven op de rijksbegroting zijn amper open beschikbaar. Zo had het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (76,7 miljard euro) slechts twee datasets beschikbaar en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (73,4 miljard euro) geen enkele dataset open. Ter vergelijking, in het Verenigd Koninkrijk zijn 37.500 datasets beschikbaar. In het Verenigd Koninkrijk gaan de meeste datasets over overheidsuitgaven, economie en demografie gevolgd door gezondheidszorg en sociale zaken en werkgelegenheid. Het aantal datasets met gegevens over gezondheidszorg in de VS is 897 en in het Verenigd Koninkrijk zijn 630 datasets beschikbaar.

De vlucht naar voren

In 2013 is Open State daarom gestart met een intensieve campagne om overheden te bewegen meer werk te maken van het ontsluiten van overheidsinformatie als open data. De in de zomer aangenomen Europese richtlijn met betrekking tot het hergebruik van overheidsinformatie moet daarbij helpen. Lidstaten zijn verplicht om alle (openbare) overheidsinformatie voor hergebruik beschikbaar te stellen. De informatie moet in een open en machine leesbaar formaat (samen met metagegevens) beschikbaar worden gesteld. De lidstaten moeten de richtlijn voor 18 juli 2015 implementeren in hun eigen wetgeving. Omdat dit in de Nederlandse context besloten ligt in de Wet Openbaarheid van Bestuur heeft Open State advies gegeven over de hergebruik paragrafen in het wetsvoorstel Wet Open Overheid.¹

Onderzoek // Nederland heeft nauwelijks open data

AMSTERDAM. De Nederlandse overheid heeft veel minder open data beschikbaar gesteld dan op het eerste gezicht het geval lijkt. De site data.overheid.nl die twee jaar geleden werd gelanceerd om gegevens die de overheid bijhoudt te ontsluiten, biedt op dit moment toegang tot ruim 5.800 opendatasets. Maar na analyse van deze datasets door opendatastichting Open State, blijkt dat 90 procent hiervan gegevens uit het nationaal geo-register zijn, die in Europa verplicht openbaar moeten zijn. De overige 300 bestanden zijn voor 20 procent afkomstig van de Dienst Uitvoering Onderwijs, voor 41 procent van diverse gemeenten en slechts voor 9 procent van ministeries. Het ministerie van Volksgezondheid heeft bijvoorbeeld maar twee datasets beschikbaar gemaakt, het ministerie van Financiën één en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geen enkele. Ter vergelijking: in het Verenigd Koninkrijk zijn 37.500 datasets beschikbaar. Die gaan vooral over overheidsuitgaven, economie en demografie, gevolgd door gezondheidszorg en sociale zaken en werkgelegenheid. NRC

¹ Initiatief wetsvoorstel van Tweede Kamerleden Voortman (Groenlinks) en Schouw (D'66), ingediend op 5 december 2013 - <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33328-8.pdf>

Als lid van het 'Open Government Partnership' heeft de regering een visie en actieplan opgesteld. Open State is daarbij betrokken geweest in diverse stadia. Het actieplan vormt onderdeel van internationale afspraken die Nederland rond het thema open overheid heeft gemaakt. Open data is daar een onderdeel van maar het actieplan had wat Open State ambitieuzer gemogen. Het stimuleren van (hergebruik) open data is een van de acties in het plan. In het september 2013 publiceerde Open State de briefingpaper 'Hoe open data in Nederland de vlucht naar voren kan nemen'.²

Op 10 oktober 2013, tijdens het Algemeen Overleg ICT in de Tweede Kamer heeft de minister van Economische Zaken toegezegd, nog voor de behandeling van de EZ begroting, in reactie op de open brief van Open State een brief aan de Tweede Kamer te zenden.

Op 4 november werd deze gezamenlijke brief³ van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Economische Zaken (EZ) naar de Tweede Kamer gezonden. In de brief geven de ministers een stand van zaken met betrekking tot open data. Zij hebben de Open State briefing ook onder de aandacht gebracht van de andere relevante ministeries.

Organisatie

In 2013 is Open State een capaciteitsopbouw programma gestart. In 2013 zijn er zowel op het gebied personeel en organisatie veel veranderingen geweest. Zo is voormalig Tweede Kamerlid Arjan El Fassed aangetrokken als nieuwe directeur. Hij is sinds april 2013 werkzaam voor Open State. Daarnaast is voormalig D66 raadslid en manager Financial and Business Services van de Economic Board of Amsterdam toegetroten tot het bestuur van Open State. Daarnaast is Open State een stageprogramma gestart waarin jong talent de kans krijgt werk- en

² Open State briefingpaper: Hoe open data in Nederland de vlucht naar voren kan nemen, september 2013, <http://openstate.eu/wp-content/uploads/2013/10/opendataBB2013.pdf>

³ Kamerbrief over stand van zaken open data, minister Plasterk (BZK) en minister Kamp (EZ), 4 november 2013. <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/11/04/kamerbrief-over-stand-van-zaken-open-data.html>

Geen simkaart 15:57 NRC Handelsblad Maandag 5 augustus 2013 19

Big Government, open uw luiken

Een gezonde democratie kan niet zonder geïnformeerde burgers. Opslag van gegevens mag daarom geen eenrichtingsverkeer zijn. Geef inzicht in al die data, bevoegt Arjan El Fassed.

De overheid weet veel, zo niet al. Het heeft een enorme hoeveelheid informatie die over een enorme mate van transparantie en economische bescherming is. Het wordt tijd dat burgers weer hun woorden over eigen data en die de overheid verzamelt, die over hun levensloop en andere zaken, terugkrijgen. Het is niet alleen een kwestie van privacy, maar ook van vertrouwen. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger.

De overheid moet een burgergevoel van respect, verantwoordelijkheid en integriteit. De overheid is handbaar op afstand, de informatie verzamelt van burgers. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger.

Wat kan de overheid doen om de overheid te verbeteren? Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger.

Sommige burgers staan wel in honderd databases van de overheid geregistreerd. Dit is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger.

De overheid moet een burgergevoel van respect, verantwoordelijkheid en integriteit. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger. Het is niet alleen een kwestie van bescherming, maar ook van bescherming van de burger.

Politieke en Financiële transparantie

Het transparantie programma van Open State is gericht op het vergroten van digitale transparantie bij overheden en politiek op alle niveaus. Waar Open State programma's als open onderwijs en open cultuur gericht zijn op het vergroten van de doelmatigheid van deze thema's, het ontsluiten van data, verduurzamen van infrastructuur en stimuleren van hergebruik, is het transparantie programma gericht op het vergroten van toegankelijkheid van overheidsinformatie, inspraak en politieke besluitvorming en verantwoording.

NuPubliek

In 2012 lanceerde Open State samen met uitgever Sanoma Media vlak voor de Tweede Kamer verkiezingen NUPubliek. Doel van het project was om op basis van Tweede Kamer data een actueel en objectief beeld te geven van de werkzaamheden van de Tweede Kamer. Gegevens werden automatisch van tweedekamer.nl, officiëlebekendmakingen.nl en politicalmashup.nl gehaald en weergegeven in diagrammen en andere visualisaties. In een paar klikken was te zien hoe vaak politieke partijen een motie indienden en welke woorden (onderwerpen) politici gebruikten in kamerdebatten.

Er liggen kansen om Tweede Kamer data door te vertalen naar toepassingen die mensen meer zeggen. Op de uiteindelijke portal was bijvoorbeeld te zien hoeveel kamervragen er werden gesteld door verschillende kamerleden of fracties en hoeveel moties er werden ingediend maar gebruikers zegt dat niet veel. Er is doorontwikkeld om te bezien op welke manier data op een meer relatieve wijze weergegeven kan worden. Hiermee kunnen bijzonderheden van politici en partijen naar de voorgrond gebracht worden. Hoe meer bronnen, hoe meer informatie en hoe gedetailleerder de schets van de Haagse politiek. Intussen heeft ook de Tweede Kamer zelf niet stilgestaan.

In 2013 zijn plannen ontwikkeld om enigszins vergelijkbaar met 2012 een nieuwe Apps voor Democratie te organiseren. Eind 2013 zijn daarover gesprekken gevoerd met de Tweede Kamer. Het gaat daarbij om het meer duurzaam ontsluiten van Tweede Kamer data op zo'n wijze dat het voor ontwikkelaars en derden eenvoudiger wordt toegang te krijgen tot deze data.

Door oorzaken die buiten de invloed van Open State liggen, werd eind 2013 in samenspraak besloten het project te stoppen. Vervolgens is onder de naam NUPubliek een plan ontwikkeld een toepassing te ontwikkelen die transparantie bevordert en de verwerking van gesloten documenten voor datajournalistiek mogelijk maakt. In 2014 zal deze toepassing worden gebouwd en gelanceerd.

Open Democratische Basisinformatie

Decentrale overheden zouden veel meer democratische basisinformatie moeten ontsluiten als open data. Informatie over de gemeenteraad, provinciale staten, besluiten, notulen, moties, kwartaal- en jaarcijfers kunnen relatief eenvoudig worden ontsloten als gemeenten een basis standaard hanteren en zich ervan

bewust worden dat zij de opdrachtgever zijn aan leveranciers van dergelijke diensten. In 2013 heeft Open State Foundation samen met de Universiteit van Utrecht onderzoek gedaan naar de beschikbaarheid en vindbaarheid van democratische basisinformatie van Nederlandse decentrale overheden.

De resultaten van beide onderzoeken zijn begin 2014 gepubliceerd. Uit het onderzoek blijkt dat de meeste gemeenten en provincies democratische basisinformatie wel beschikbaar maken maar niet als open data.

Bovendien is deze informatie moeilijk vindbaar en weinig toegankelijk. Zo bleek het stemgedrag van gemeenteraadsleden op veel gemeente-websites moeilijk te vinden is. Bij een op de vier gemeenten is het stemgedrag van de gemeenteraad niet te herleiden uit raadsinformatie.

Op dit moment bewaren leveranciers die data in gesloten systemen en dat terwijl de gemeente eigenaar is van die data – of sterker, deze data behoort toe aan de kiesgerechtigden. Open toegankelijk betekent dat de informatie los van hoe het per gemeente gepresenteerd wordt op respectievelijke gemeente-websites zou deze data in een open formaat open en neutraal beschikbaar moeten zijn.

In 2014 zal Open State een plan ontwikkelen voor het ontsluiten van democratische basisinformatie. Pas als alle democratische basisinformatie als open data gepubliceerd is kan het maximale uit de data gehaald worden. Dat betekent dat de notulen, stemuitslagen en moties geïndexeerd, auteursrechtenvrij en computer leesbaar gepubliceerd moeten worden.

Open Spending

De huishoudboekjes van overheden, gemeenten, provincies, ministeries en andere bestuurslagen moeten voor iedereen open en toegankelijk zijn. Op het moment dat financiële gegevens op dezelfde manier verwerkt en gepresenteerd worden is het mogelijk een overheidsinstantie te wijzen op mogelijke kostenbesparingen en alternatieven aan te dragen om de uitgaven beter te besteden.

Met het ontsluiten van de financiële data van het Stadsdeel Centrum is Open State in 2013 een traject gestart waarin meerdere lokale overheden hun financiële informatie ontsluiten. De data worden gepresenteerd in de CBS IV3 standaard. Gemeenten, provincies en waterschappen leveren elk kwartaal gegevens voor Informatie voor Derden (IV3) aan het CBS. Het gaat daarbij om

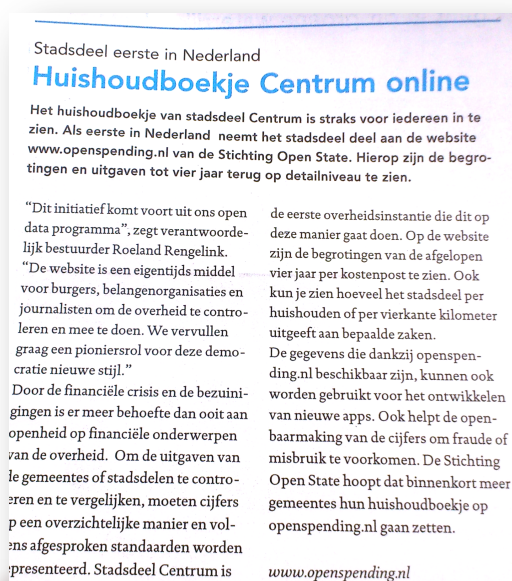
informatie over begrotingscijfers en kwartaal- en jaarrealisaties. Dit gebeurt door middel van een begrotingsoverzicht (éénmaal per jaar) en op kwartaal- en jaarbasis een zogenaamde verdelingsmatrix en een balansstandenoverzicht.

Het CBS heeft deze data maar de dataeigenaar zijn de gemeenten, provincies en waterschappen. Door financiële gegevens in te laden van andere overheden, waaronder gemeenten, provincies en stadsdelen, wordt het platform direct waardevol voor overheden en burgers. Immers er ontstaan benchmarks en overheden kunnen snel en eenvoudig hun uitgaven uitzetten tegen andere overheden en de gemiddelden van die overheden.

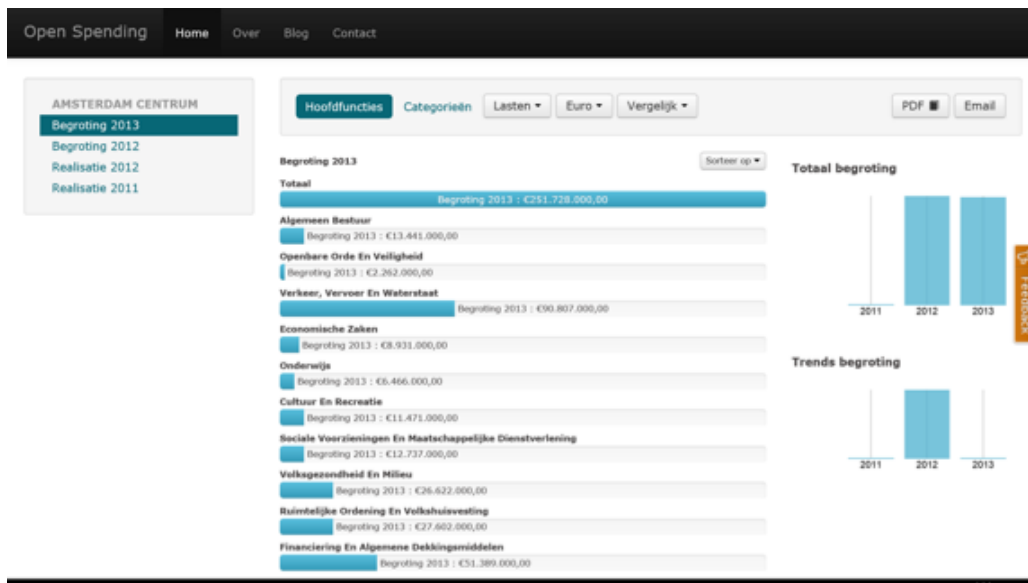
Niet het CBS maar elke afzonderlijke gemeente, provincie of waterschap blijft eigenaar van die data. Vandaar dat toestemming moet worden gevraagd aan elke gemeente, provincie of waterschap om die data ook publiek te ontsluiten als open data.

Open State heeft met een financiële bijdrage van het Amsterdamse stadsdeel Centrum het platform openspending.nl gebouwd. Hierin is op dit moment alleen stadsdeel Centrum te zien (fase 1). Hierop zijn onderlinge vergelijkingen tussen begrotingen en realisaties te maken, in euro's, maar ook per hoofd of per huishouden.

Met een financiële bijdrage van de gemeente Amsterdam is het platform technisch uitgebreid met vergelijkingsfunctionaliteiten en een koppelvlak (API) (fase 2). Hiermee werd het mogelijk iv3 data van de andere stadsdelen en de diensten in te laden en te vergelijken. Na overeenstemming met alle afzonderlijke stadsdelen en de centrale gemeente en diensten is de data ingeladen en begin 2014 gelanceerd.

In 2013 heeft Open State beleid beïnvloed voor meer financiële transparantie door het ontsluiten van financiële data door overheden. Openspending is als een van de actiepunten benoemd in het Open Overheid Actieplan van de regering. Ook de Algemene Rekenkamer heeft openspending omarmt. In het actieplan van de regering is opgenomen dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken in overleg zou treden met Open State ten aanzien van mogelijke pilots op het terrein van open spending en inzicht in financiële cijfers van de 4 bestuurslagen (rijk, provincies, waterschappen, gemeenten).

In Utrecht heeft Open State via beleidsbeïnvloeding ervoor gezorgd dat het gemeente bestuur een toezegging aan de raad heeft gegeven om iv3 bestanden te ontsluiten. Ook in de gemeente Den Haag zijn via de gemeenteraad vragen gesteld.

In 2014 zal Open State een start maken met het verder ontsluiten van financiële data van minstens 100 decentrale overheden. Open State is ervan overtuigd dat hiermee in redelijk korte tijd meer gemeenten betrokken kunnen worden bij open spending.

Politwoops, Diplotwoops

In 2013 was het drie jaar geleden dat Politwoops tijdens een Hack de Overheid-hackathon werd ontwikkeld. 'Twoops' zijn twitterberichten die eigenlijk niet voor een groot publiek waren bedoeld. In veel gevallen worden die door politici dan ook snel verwijderd. De term Politwoops staat voor politici die een foutje of blunder ('oops') maken op Twitter. Op de website Politwoops.nl worden dan ook alle verwijderde Twitter-berichten van zowel landelijke als lokale politici, verzameld en weergegeven. Politici die een verkeerde uitspraak doen op Twitter, kunnen vrij gemakkelijk hun tweet verwijderen. Politwoops verzamelt al deze verwijderde berichten en publiceert deze alsnog. Van kleine typefouten tot grotere blunders. De API van Politwoops is hiermee wel degelijk onderdeel van de parlementaire geschiedenis.

Farshad Bashir (sp) : @niestadt Zeker wakker hier!

ongeveer 11 uur geleden verwijderd na 3 minuten, oorspronkelijk gepost via Twitter for iPhone

Marianne Thieme (pvdd) : @McRuud @norp In elk geval dat je voor de plantaardige snack kiest;)

1 dag geleden verwijderd na een halve minuut, oorspronkelijk gepost via web

Wassila Hachchi (d66) : RT @GuusKuijer: Verkiezingen. Wassila, Keklik, Hayat, Sadet, Estefania, of Israa? Ik twijfel nog.

1 dag geleden verwijderd na 11 dagen, oorspronkelijk gepost via Twitterrific

Het open source project 'Politwoops' biedt transparantie, maar brengt ook het debat op gang over het geheugen van internet. Ook als iets wordt verwijderd, is het vaak nog terug te vinden. Wat begon met Nederlandse parlementariers en gemeenteraadsleden is inmiddels uitgerold tot 26 landen. In 2013 zijn India en Ierland aan de API toegevoegd. In het Verenigd Koninkrijk houdt Metro zelfs een wekelijkse top tien bij. Time Magazine riep Politwoops uit tot een van de beste websites van 2012. De Amerikaanse Politwoops liet alleen al 6000 verwijderde berichten zien en had 300.000 bezoekers.

Na de politici konden met de enorme toename van sociale media gebruik door ambassades, diplomaten niet achterblijven. In het najaar startte Open State de ontwikkeling van Diplotwoops, een database van verwijderde, verloren en weer gevonden tweets van diplomaten.

Open Onderwijs Data

Het is in Nederland niet eenvoudig om de juiste school voor je kinderen te vinden. Hoewel het Nederlandse onderwijs de vrije keuze van ouders benadrukt, is het systeem voor velen verwarrend. Ondanks dat er een enorme hoeveelheid informatie wordt verzameld in en over het onderwijs, was deze data tot voor kort nauwelijks open, laat staan beschikbaar voor hergebruik.

The screenshot shows the homepage of the website 'HOE KIES IK EEN SCHOOL? AMSTERDAM'. The header includes navigation links: 'Over ons', 'Blog', 'Scholen ABC', and 'Contact'. Below the header is a main navigation bar with 'Home', 'Wat wil je weten', 'Jouw vragenlijst', and 'Naar school'. The main content area features a large yellow banner with the text 'Ik wil meer weten over...' and an illustration of a classroom. Below the banner are four buttons: 'Een school bij mij in de buurt', 'Hoe goed een school is', 'Wat andere ouders vinden', and 'Waar ik terecht kan met vragen'. At the bottom, there are two more sections: 'Stel de juiste vragen om een goede school' and 'Zo meld je je aan op een school in'.

Ouders worden geconfronteerd met een grote verscheidenheid van scholen. Zo heb je openbare scholen met seculier onderwijs maar met verschillende onderwijs methoden of filosofische of pedagogische bases. Denk aan Montessori of Jena plan. Daarnaast is er speciaal onderwijs, rooms-katholieke, protestantse of islamitische scholen. Beide schooltypes worden gefinancierd door de overheid. Hoewel schoolinspectie rapporten voor individuele scholen konden worden aangevraagd, was het onmogelijk deze informatie te vergelijken, zowel met andere scholen als in de tijd.

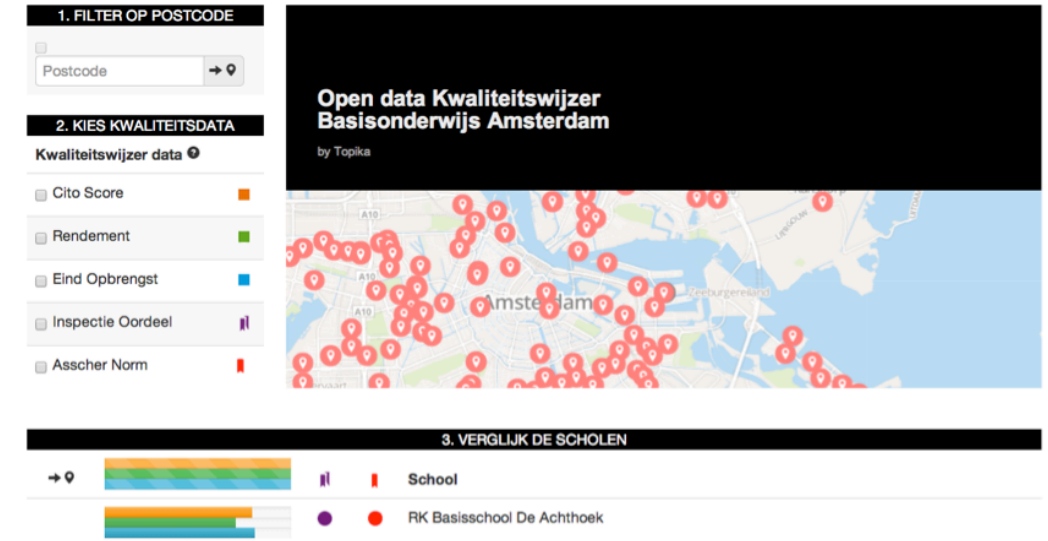
In 2011 begon dat te veranderen. Open State bracht datahouders van overheids- en semi-gouvernementele onderwijsinstellingen, zoals de Dienst Uitvoering Onderwijs, de Onderwijsinspectie en diverse educatieve raden in contact met ontwikkelaars uit de 'Hack de Overheid'-gemeenschap. Open State stimuleerde discussie tussen gebruikers van onderwijsgegevens en data providers. Daarbij kwamen allerlei vragen ter sprake over de eigendom van gegevens, privacy en hergebruik. Met het in kaart brengen van het hele palet van onderwijsinstellingen en onderwijs instanties werd het mogelijk datastromen zichtbaar te maken. Het bewustzijn en urgentie dat onderwijsgegevens als open data ontsloten moet worden, werd hiermee verhoogd.

Apps voor Ouders

De schoolzoekende ouder in Amsterdam verdwaalt in een wirwar van informatie. Vaak is deze informatie niet up-to-date of zelfs tegenstrijdig. Om ouders te helpen met handige tools organiseerde Open State samen met de gemeente Amsterdam een app challenge. Het doel van deze challenge was om ouders te voorzien van tools op basis van open onderwijs data om daarmee een goed geïnformeerde schoolkeuze voor hun kinderen te maken. Om ontwikkelaars daarbij te helpen, bracht Open State ouders en leerkrachten bij elkaar om inzicht te krijgen in de behoeften en wijze waarop gegevens geïnterpreteerd worden.

Eind 2012 en in 2013 organiseerde Open State twee rondes. Hiermee wordt de drie jarige Apps voor Ouders Challenge in 2014 afgerond. In de eerste ronde werden toepassingen gemaakt met bestaande open onderwijs data. De winnaars waren 10000scholen.nl, scholenwijs.nl en scholenkeuze.nl. Tijdens de tweede ronde was er een pakket van eisen. App ontwikkelaars werden gevraagd te kijken naar mogelijkheden om lager opgeleide ouders en immigranten te informeren over het onderwijs. Bovendien werden ontwikkelaars gevraagd om te komen met strategieën waarmee ouders gestimuleerd kunnen worden om verder te kijken dan alleen naar cito-scores.

Ouders willen op zoek naar de beste school die past bij de behoeften van hun kinderen. Voor de tweede ronde waren vijf inzendingen, waarvan drie in de prijzen zijn gevallen. In de derde ronde zijn vier prijs winnende partijen uit de eerste twee rondes beloond. Zij gaan onder begeleiding in 2014 aan het werk met businessmodellen.

Inmiddels staan de prijswinnende apps (schooltip.net, scholenkeuze.nl, scholenvinden.nl en 10000scholen.nl) op de onderwijsportaal hoekiesikeenschool.nl waarmee ouders worden geholpen bij het vinden van de tool die het beste bij hun past. De portal helpt de discussie onder ouders over data: wat willen ze en kunnen ze zien. Op dit moment helpen de verschillende toepassingen gemiddeld 50.000 ouders per maand en stelt het ze in staat om prestaties te vergelijken.

Er is een API

Omdat het doorgaans veel tijd kost voordat overheden gegevens als open data ontsluiten en ontwikkelaars eenvoudig toegang nodig hebben voor het maken en functioneren van apps, is de Open Onderwijs API gebouwd. Dit is een door de gemeenschap gebouwde open en toegankelijke database met beschikbare open onderwijs data. Omdat twee jaar geleden data van de onderwijsinspectie niet ontsloten was, werden scrapers gebouwd om de publieke informatie van de inspectie om te zetten in gegevens die toegankelijk en vergelijkbaar zijn.

De API helpt app-ontwikkelaars met een enorme set van open onderwijs gegevens en stimuleert tegelijkertijd onderwijsinstellingen om data sneller te ontsluiten. Ondertussen worden steeds meer mensen in het onderwijs en bij overheden zich bewust van de noodzaak voor transparant onderwijs en het openen van data.

In juni 2013 is op de Apps for Europe Hackathon in Amsterdam een datajournalistenlab georganiseerd, waarbij data-verstrekkeurs van de Inspectie voor het Onderwijs, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W) en de Dienst Uitvoering Onderwijs in gesprek zijn gegaan met data-hergebruikers, datajournalisten en ontwikkelaars over de data uit de API. Deze lab heeft ervoor gezorgd dat de kwaliteit van verschillende datasets zijn verbeterd. Zo is een commissie opgericht binnen het ministerie van OC&W dat zich heeft gericht op het stroomlijnen van de verschillende datasets die deze overheidsorganen gebruiken.

Open Cultuur Data

Het vinden van een interessante open cultuur dataset is een lastig onderdeel bij het maken van een nieuwe innovatieve applicatie. In 2011 hebben de open data ontwikkelaars gemeenschap Hack de Overheid en het Innovators Netwerk Erfgoedsector de krachten gebundeld en lanceerde zij het Open Cultuur Data netwerk.

Competitie

In januari 2013 werden de winnaars bekend gemaakt van de Open Cultuur Data competitie. Tijdens een bijeenkomst georganiseerd door Open State in samenwerking met de medeinitiatiefnemers van het Open Cultuur Data netwerk, Kennisland en het Nederlands Instituut Beeld & Geluid. De uitdaging van de competitie was om het culturele veld verder te brengen met apps die bijdragen aan het vergroten en verbeteren van het publieksbereik. Dit kan op het moment dat erfgoedinstellingen collecties digitaal open ontsluiten.

Er waren 27 inzendingen. De API van het Rijksmuseum met zijn bekende collectie met 125.000 hoge resolutie foto's was het meest populair. Deze dataset werd gebruikt in negen van de 27 apps die voor de competitie werden ingediend.

De eerste prijs ging naar Muse App. Met deze toepassing kunnen eindgebruikers met fragmenten uit doeken van wereldberoemde 'oude meesters' hun eigen kunstwerk samenstellen. De tweede prijs ging naar Histogram waarmee foto's uit de ANEFO-collectie een nieuw leven krijgen als digitale ansichtkaart en de derde prijs ging naar de webgame SimMuseum. De speciale Nationaal Archief-prijs was voor Tijdbalk.nl.

In 2013 waren in het Open Cultuur Data netwerk 35 open datasets beschikbaar. Zo heeft het Nationaal Archief al een aanzienlijke hoeveelheid foto's beschikbaar onder een open licentie. Daar zijn kaarten aan toegevoegd. Er zijn 500.000 scans van archiefstukken, 100.000 foto's, 1350.000 index-records uit 96 indexen en 6200 kaarten toegevoegd aan de 150.000 open data objecten die in 2012 al open toegankelijk waren.

Het Open Cultuur Data netwerk werd in het verleden financieel ondersteund door Beelden voor de Toekomst en Creative Commons Nederland. Eind 2013 werd het programma Open Cultuur Data Challengers gestart met financiële ondersteuning van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit programma loopt door in 2014.

Open Cultuur Data Challengers

Eind 2013 is Open State samen met Kennisland en het Instituut Beeld & Geluid gestart met een nieuwe aanpak van het ontsluiten van open cultuur en erfgoed data en het stimuleren van creatief hergebruik. Met 35 open cultuur datasets met daarin 29 miljoen records, 1.6 miljoen beelden, teksten, geluiden en video's, was het tijd om deze datasets uit te breiden, te verrijken en bij elkaar te brengen.

Onderdeel van onze nieuwe benadering van open cultuur data is de bouw van een nieuw open platform door het Instituut voor Beeld en Geluid waarin alle bestaande en nieuwe open cultuur datasets worden geïntegreerd. De technische infrastructuur heeft een multidimensionale, rijke en gevarieerde content en het beste van dit alles is, het is volledig open.

Dit platform wordt het vlaggenschip van open cultuur data. Het geeft ontwikkelaars de ongekende mogelijkheid om datasets te combineren uit verschillende musea, archieven en andere culturele erfgoedinstellingen.

Om het nieuwe open platform en bestaande open cultuur data aan te vullen, organiseert Kennisland een masterclass voor datahouders van culturele instituties. Datahouders en experts worden begeleid bij het ontsluiten van hun rijke cultuur data.

Het Van Gogh Museum, het Anne Frank Huis en diverse andere culturele instellingen en archieven behoren tot de nieuwe deelnemers. Deze open, rijke en gevarieerde data en content is niet alleen een weldaad voor ontwikkelaars waarmee ze geweldige apps kunnen bouwen, maar ook voor alle erfgoedinstellingen en bezoekers. Stel je voor wat scholen en ondernemers kunnen doen en met zo'n open cultuur data platform.

In 2014 gaan we met het rijkste bestaande open cultuur data platform op zoek naar de next generation open cultuur apps. We laten het competitie concept achter ons en lanceren de Open Cultuur Data Challenge. Een gerenommeerde jury zal slechts vier app-voorstellen selecteren die vervolgens onder begeleiding van Open State worden gebouwd. Deze methode garandeert dat de beste next

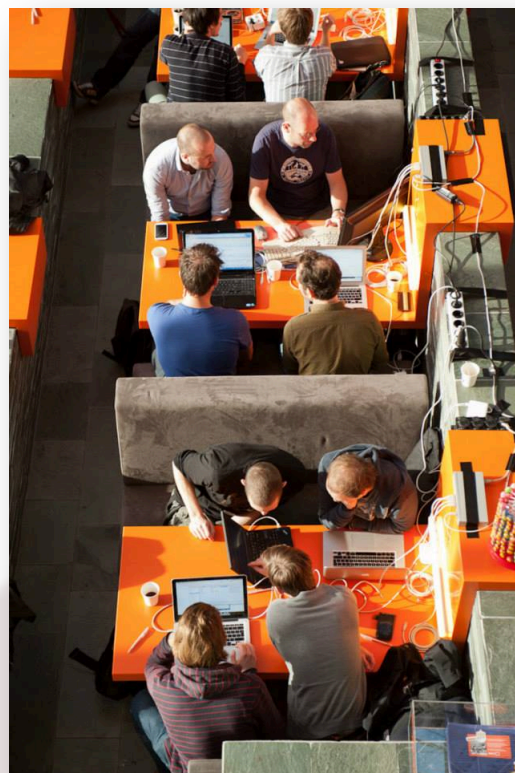

generation toepassingen worden gebouwd en dienen als de beste voorbeelden van het gebruik van het nieuwe platform.

Open Omroep Data

Studies tonen aan dat een publieke omroep belangrijk is voor democratie. Technologische vernieuwingen gaan razendsnel en het mediagebruik verandert ingrijpend. Om voor en met de Nederlands Publieke Omroep een open data strategie en ontwikkelproces vorm te geven en een idee te krijgen wat de potentie van open data zijn, heeft Open State in 2013 twee evenementen georganiseerd als verkenning van de potentie van open data voor de productie en distributie activiteiten van de omroepen.

In juni vond tijdens de Hackathon Amsterdam een workshop Open Omroep Data plaats. Doel hiervan was om datasets van de publieke omroep bekendheid te geven binnen het netwerk van programmeurs en app ontwikkelaars in het Hack de Overheid netwerk.

Tijdens deze hackathon organiseerde Open State een workshop over omroep data en er werden twee apps gemaakt, MiNews, een app voor medische informatie in het nieuws en RadioBoxify een applicatie waarmee de afspeellijsten van de radio (3FM) werden gekoppeld aan Spotify, voor mensen die graag de muziek keuze hebben van 3fm of een andere zender van de publieke omroep maar niet het gebabbel tussendoor.

Ontwikkelingen op het gebied van media (denk aan automated trading, second screen en apps) worden primair gedreven door technologie. Alles wordt digitaal, maar het denken blijft vaak traditioneel. Programmeurs kunnen zich vaak een voorstelling maken van wat er mogelijk is met data. Zij kunnen dat in hackathons of competities, mits goed voorbereid dat ook nog eens in één dag omzetten in een proof of concept (een werkende app bijvoorbeeld).

Naar aanleiding van de NPO prijs op de Hackathon Amsterdam in juni en de daaruit resulterende apps zijn er verkennende gesprekken gevoerd tussen de NPO en Open State rond de organisatie van een (grootschalige) Hackathon op het Mediapark. Dit evenement is een eerste stap in een open data strategie waarbij de publieke omroep middels open data dienstbaar kan zijn aan de samenleving.

Het tweede evenement vond plaats op 9 november. Het voortraject bestond uit een inventarisatie van datastromen, programmamakers bewustmaken van de mogelijkheden van open data en omroepen en de NPO overtuigen van de mogelijkheden die het ontsluiten van bepaalde datasets met zich meebrengt.

Het proces begon met data unlocking - de NPO, servicebedrijven, omroepen en programmamakers werden benaderd en er werd gekeken naar welke data open beschikbaar is of welke data open beschikbaar kon worden gesteld. Via diverse kanalen zijn ontwikkelaars benaderd om deel te nemen aan de Hackathon. Vrijgekomen data werd open gesteld en geanalyseerd in een datablog welke op hackdeoverheid.nl en op opencultuurdata.nl geplaatst werd. Hierdoor konden ontwikkelaars een beeld vormen van de data en sneller aan de slag.

Op de hackathon kwamen ontwikkelaars in teams om een app of prototype te bouwen danwel af te ronden. Tijdens de workshops werden kansen uitgewerkt voor open omroep data. In totaal waren 110 programmeurs aanwezig en het resultaat na een dag was 22 apps. Na afloop van de Hackathon heeft Open State bevindingen teruggekoppeld aan de NPO.

Open Zorgdata

Zorg is een ingewikkeld en gevoelig onderwerp dat iedereen aangaat. Kansen worden gemist om burgers zelf in staat te stellen kwalitatief goede zorg te vinden en deel te maken van de zorgketen. Mensen leggen hun levens in handen artsen, ziekenhuizen en instellingen, een sector die ze nauwelijks kennen. Van een sector waar zo'n grote hoeveelheid publiek geld in omgaat, die zo'n groot deel van de rijksbegroting omvat, en die een enorme impact heeft op de samenleving als geheel mag veel meer transparantie worden verwacht.

Nederland loopt internationaal achter op het ontsluiten van zorg data. Voor transparantie is het van belang dat data die vrijgegeven kan worden als open data wordt ontsloten. Ziekenhuizen, overheid en verzekeraars zullen zorg data openbaar moeten maken. Het ontsluiten en delen van deze gegevens zorgt niet alleen voor kwalitatieve en effectieve zorg, het redt ook nog eens mensenlevens. Bovendien leidt het ontsluiten van zorg data tot enorme kostenbesparingen. Open State stimuleert het open zorg data netwerk en heeft zich de afgelopen perioden vooral gericht op het beïnvloeden van beleid om meer zorggegevens als open data te ontsluiten.

In 2013 heeft Open State zowel beleid beïnvloed op transparantie in de zorg, voor het ontsluiten van zorg data richting politiek en media en heeft langs juridische wegen, middels de Wet Openbaarheid van Bestuur zorg data, zoals prijzen van zorgproducten, volumes en passantarieven, getracht openbaar te krijgen. Deze procedure was nog bezig tegen het einde van het jaar. Beleidsbeïnvloeding heeft opgeleverd dat er een kamerbrede meerderheid is die vindt dat zorgdata als open data ontsloten moet worden. Er is een data inventarisatie gedaan door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het ministerie werkt aan een actieplan voor het ontsluiten van deze data.

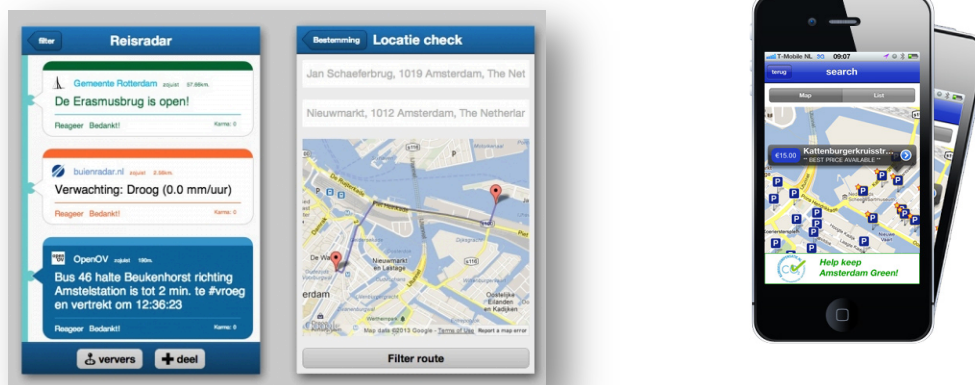
Open Verkeersdata

Als vervolg op de Hackathon "Open for Business" in 2012 organiseerde Hack de Overheid in 2013 samen met de Verkeersonderneming de open data challenge "Ontwijk de File". In deze challenge werden programmeurs uitgedaagd om een

open data app te ontwikkelen waarmee files ontweken kunnen worden. De Verkeersonderneming rijkte op 12 april 2013 twee geldprijzen uit aan de winnaars van de challenge tijdens het Rotterdamse evenement 'Internet of Things'. De prijswinnende apps waren de Reisradar app van Waag Society en de Parkshark Best Bet app van Glimworm IT.

Programmeurs werden in staat gesteld gebruik te maken van open verkeersdata. Deze data was vindbaar via data.rotterdamopendata.nl en betrof bijvoorbeeld verkeersintensiteit data van de Nationale Databank Wegverkeersgegevens, tijdelijke verkeersmaatregelen en openstaande bruggen. Toepassingen die gebruik maken van deze data stellen eindgebruikers beter geïnformeerd te zijn over (drukke) verkeerssituaties. Zo kunnen eindgebruikers betere beslissingen nemen over routes, vertrektijden en kan hiermee een bijdrage worden geleverd aan het verminderen van filedruk.

Apps for Europe

Op zaterdag 29 juni 2013 organiseerde Open State samen met developers community Hack de Overheid een hackathon in de Raadszaal van de gemeente Amsterdam. Tijdens deze hackathon werden diverse workshops gehouden (o.a. op het gebied van cultuur, onderwijs en zorg), waren er internationale sprekers, zoals Júlia Keserű van de Amerikaanse Sunlight Foundation en dagprijzen voor de beste open data hacks. Voor de vergevorderde open data entrepreneurs was er een exclusieve business lounge, waar zij kunnen speeddaten met angel investors en growth accelerators.

De business lounge op deze hackathon was onderdeel van Apps for Europe, een thematisch netwerk dat competities rondom open data organiseert, winnaars stimuleert om eigen ondernemingen te starten en daarmee impact tracht te genereren. Het project draagt bij aan het opendatabeleid van de Europese Commissie en stimuleert het hergebruik van overheidsinformatie en wetenschappelijke en culturele bronnen.

In Apps for Europe bundelen 19 partners uit 10 Europese landen hun kennis, expertise en netwerken op het gebied van het openstellen van data, het organiseren van competities en het stimuleren van ondernemerschap.

In de periode 2013-2015 bouwen de partners verder aan 20 lokale en nationale opendatacompetities door deelnemers te stimuleren om hun apps in levensvatbare ondernemingen te transformeren. Hiervoor zullen er onder andere twee pan-Europese opendatacompetities en een Business Lounge georganiseerd worden.

Open State is partner in het Apps for Europe-netwerk, dat wordt gefinancierd door de Europese Commissie. Het consortium staat onder leiding van Waag Society, de andere partners zijn: Forum Virium, het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, ESADE, V-ICT-OR, Topix, CCSS, OKF, FE, NESTA, PTC Portugal Telecom, IBBT, Rooter, Open Knowledge Foundation Duitsland en België, Europeana en EURECOM.

